

Gran, Komnes p. å. Ytre Sandsvær.

19-2-62.

Frk. Wenche Slomann, Universitetets Oldsaksamling.

Oslo.

Ved en konferanse med herr Kristoffer Skolem nå nylig, har vi blitt enige om å forespørre om det skulle være mulig i nær framtid å få gravet ut de to gamle kjempehaugene som befinner seg på min eiendom, søndre Gran i Komnes sokn, Ytre Sandsvær. Grunnen til at det kunne være ønskelig med en fortgang med arbeidet, er for å få mulige funn med i „Sandsværboka“ som for tiden er under arbeide. Det er ennå en grunn som gjør at jeg sender denne forespørselen: Haugene ligger slik til at de opptar plass på et jordstykke som jeg lenge har tenkt å planere med bulldozer for å få nytt maskinell drift der - noe som i høy grad er besværliggjort slik det nå er.

Hviss det skulle være spørsmål om arbeidshjelp ved utgravningen, så er det nok mulig at endel gratis slik kan skaffes her på stedet - hviss ikke det er særlig påkrevd med fagfolk til alt sammen. - Våren stunder nå til og hviss haugene kunne bli undersøkt nå snart, så kunne i tilfelle planeringsarbeidet settes igang samtidig som våronna.

Erbødigst

A. Solli.

Komnes p. å.

A. Solli.

17. mars 1962.

WS/EW.

Herr Kristoffer Skolem,
Hvittingfoss,

Kjære herr Skolem,

Som en liten geburdsdagspresang til Dem og med de beste ønsker sender jeg Dem vedlagte gjennomslag til herr Solli. Nå er det altså opp til dere. Det var ikke uten videre lett å få de høye herrer til å gå med på det. Som De vet har vi så meget å grave som er uomgjengelig nødvendig, at en gravning som denne nødvendigvis må komme i annen rekke. Likeså er vi redd for konsekvensene - skulle alle jordeiere med gravhauger føle den intense trang til å dyrke med bulldozere etc. og be oss om å fjerne haugene, så vet ikke jeg hvor vi endte. Men som sagt, det lyktes for meg på de betingelser som det følger av brevet.

Mange hilsener

D e r e s

Wencke Sømman.

17. mars 1962.

WS/EW.

Herr A. Solli,
Komnes p.å.

Jeg har nå hatt en konferanse med professor Björn Hougen og underbestyrer Thorleif Sjøvold i anledning Deres brev av 19/2 med ansökning om å få undersøkt de to gravhaugene på Deres eiendom, Søndre Gran. Etter å ha sett igjennom Gro Mandts registreringer fra Sandsvær og diskutert saken nøye, ble vi enige om at vi kunne la haugene grave ut, forutsatt at alle utgifter i forbindelse med utgravningen ble bekostet av Dem. I registreringen har Gro Mandt ført opp 3 hauger, hvorav den ene er uhyre skadd. Skal vi frigjøre arealet for opparbeiding med bulldozer, må alt tas, og det vil sannsynligvis også være nødvendig å legge noen søkegrøfter utenom haugen, da der jo er tradisjon med funn fra "graver" uten markering over bakken. Det hele vil altså kunne bli en forholdsvis kostbar affære. Stud.meg. art. Fredrik Gaustad, som har lang gravingserfaring bak seg, er villig til å utføre det. Han skal ha reisen betalt, Statens diet pluss kr. 60.- pr. dag i lønn. Dertil kommer da arbeidskraft - han må sikkert ha et par mann med seg - muligens flere. Hvor lenge en slik utgravning kan vare, er ikke gitt noen å si - det er helt avhengig av om der finnes noe i haugene - dels avhengig av været, som kan bli så dårlig at det ikke er forsvarlig å grave. Av samme grunn er det uråd for oss å grave så lenge det er tele i jorden. Gaustad var villig til å ta det i vår eller på forsommeren, men så tidlig som i våronna er det vel vanskelig å begynne. Det må han jo få beskjed om fra Dem.

Jeg forsto det slik at Skolem kunne tenke seg å prøve å skaffe noen penger i distriktet til en slik utgravning -

jeg vil derfor råde Dem til å henvende Dem til ham for å høre hvordan dette ligger an. På grunn av usikkerheten med den tid arbeidet vil ta, kan vi ikke oppgi noen samlet sum eller prisberegning - det kan gå fort og bli billig - det kan gå lenger tid og bli dyrere. Det som er sikkert er at De vil få en utmerket sakkyndig utgravning og når denne er forbi, vil De få frigitt området til dyrkning.

Jeg sender et gjennomslag av dette brev til herr Skolem og venter så med å gjøre noe videre i saken til vi har hørt fra Dem.

Med hilsen

Wencke Slomann.

Skolem 7/april 1962.

Kjære Wenche Slomann/

Hjertelig takk for brevet med løfte om at vi kan få en arkeolog til Sandsvør i vår, det var ingen dårlig jubileumsgave. Jeg var oppe hos Anders Solli igår, men traff ham dessverre ikke hjemme, det var vel heller ikke strengt tatt nødvendig, jeg sa til fruene, at jeg sendte beskjed om at arkeologen kan komme. Til dekning av utgiftene så har jeg til dato fått inn vel 800 kr., og skal sikkert nå godt og vel 1000 kr. Mener du dette beløp er tilstrekkelig? Arbeidshjelp tror jeg ikke det skal bli vanskelig å skaffe.

Velkommen skal mannen være/ Så får vi bare håpe, at vi kan gjøre noen riktig gjeve funn.

Kommer trolig til Oslo om ikke så lenge, så får vi snakkes videre ved.

Hjertelig takk for din hjelp, uten den hadde det vel ikke lykkes.

Hjertelig hilsen

Kristoffer Skolem.

Kristoffer Skolem

Hvittingfoss.

8.mai 1962.

WS/VM.

Herr Kr. Skolem,
Hvittingfoss.

Kjære Skolem ,

Hermed følger en kopi av et brev til Anders Solli. Det er unødvendig med kommentarer, men bakgrunnen er bekymringsfull erfaring vi har hatt annet steds, der vi har trodd alt var avtalt, og når det kom til stykke så har den økonomiske del av avtalen ikke blitt oppfattet likt av de to parter.

Mange hilsener

Deres

Wencke Slomann.

Bilag.

7.mai 1962.

WS/VM.

Herr Anders Solli,
K o m n e s p.å.

Etter en samtale med Kr. Skolem og Fredrik Gaustad er det blitt klart for meg at jeg egentlig ikke har hørt fra Dem direkte i forbindelse med mitt brev til Dem av 17/3-62.

Det jeg gjerne vil høre direkte fra Dem var om De gikk med på å stå for alle utgifter i forbindelse med utgravningen av de oldtidsminner som ligger på Deres eiendom Søndre Gran i Sandsvær, slik at De etter utgravningen kan nytte ut plassen til dyrkning. Dessuten må vi ha sikkerhet for at den nødvendige arbeidskraft er disponibel. Skal arbeidet gå unda, må Gaustad ha brukbare arbeidere, som er der den tid han behøver dem.

Angående utgiftene forsto jeg på Skolem at han hadde skaffet ca. kr. 1000.-. Det skulle kunne dekke Gaustad i ca. 8 dager - inklusive hans reise - men neppe mere. Det er mulig han greier det på denne tid, men sikkert kan det ikke sies. Penger til arbeidskraft må da komme i tillegg.

Det vil være greit å få dette skriftlig fra Dem før vi begynner arbeidet, så det ikke blir noen misforståelser her.

Oppgjøret mellom Dem og Skolem har vi forsåvidt intet med, men det er hyggelig at det er slik interesse i bygden for dette arbeidet.

Jeg sender en kopi av dette brev til Skolem, så han er underrettet.

Med vennlig hilsen

Wencke Slomann.

Fr.svarkonvolutt.

Skolem 12/mai 1962.

Kjære frk. Wenche Slomann/

Idet jeg takker for vennlig brev, kan jeg fortelle, at jeg i dag har vært hos Solli på Gran, hvor jeg etter endel forhandling fikk ham til å gå med på en garantierklæring på 1500 kr., mot at jeg sto som medgarantist. Utgiftene til leiet hjelp er holdt utenfor. Jeg reinskriver nå erklæringen, og sender den til Solli til underskrift og videre ekspedisjon.

Tror du ikke 1500 kr. skulle strekke til for hr. Gaustads arbeide? Mellem oss sagt, så arbeider jeg underhånd på å skaffe tilveie noen flere penger for ytterste nødsfall, men det sier vi av visse grunde ikke noe om foreløbig.

Vi får håpe dette går bra. Jeg er meget spent på resultatet av utgravningene.

Med vennlig hilsen

Kristoffer Skolem.

Kristoffer Skolem.

Hvittingfoss.

Skolem 26/mai 1962.

Kjære Wenche Slomann/

Nå ser det endelig ut til å lysne, - vi greier å samle ca. 1500 kr. privat, og vi har videre det beste håp om at kommunen vil garantere videre inntil et beløp på Kr. 4000, en sum, som frk. Skjelsvik mente ville holde oss på den sikre siden.

Hr. ordfører Hans omholt er interessert og har lovet å gå inn for saken. Han har formannskapsmøte mandag 4/juni. Blir garantien vedtatt der, vil den utvilsomt også bli det i herredstyret. Jeg skal telegrafere så snart jeg får beskjed. Så får vi håpe, at pengespørsmålet endelig kan bli bragt i orden. Ordføreren har og-så lovet å skaffe den nødvendige arbeidshjelp.

Hjertelig takk for den hjelp du har ydet for å løse dette problemet, og så får vi håpe, at gravningen vil bringe iallfall noen funn av verdi for dagen.

Hermed en hjertelig hilsen,

Kristoffer Skolem.

Kristoffer Skolem

Hvittingfoss.

Skolem 2/juni 1962.

Kjære Wencke Slomann/

Jeg vil ikke undlate å melde fra, at formannskapsmøte for Ytre Sandsvær er utsatt til torsdag 7/juni.

Ordfører Omholt trodde sikkert, at den søkte garanti på inntil 4000 kr. ville bli gitt, mere kan ikke jeg svare for. Håper Oldsaksamlingen kan vente så lenge.

Med hjertelig hilsen-

Kristoffer Skolem.

Kristoffer Skolem,

Hvittingfoss.

Skolem 2/juni 1962.

Kjære Wencke Slomann/

Jeg vil ikke undlate å melde fra, at formannskapsmøte for Ytre Sandsvær er utsatt til torsdag 7/juni.

Ordfører Omholt trodde sikkert, at den søkte garanti på inntil 4000 kr. ville bli gitt, mere kan ikke jeg svare for. Håper Oldsaksamlingen kan vente så lenge.

Med hjertelig hilsen-

Kristoffer Skolem.

Kristoffer Skolem,

Hvittingfoss.

5. juni 1962.

WS/VM.

Herr Kristoffer Skolem,
Hvittingfoss.

Kjære Skolem,

De må jo tro jeg er helt rar som ikke har svart Dem på alle de morsomme brev, men jeg har vært i Sverige i 3 uker og har først funnet dem i går iblandt den masse post som lå på mitt skrivebord.

Jeg har nå snakket med Elizabeth Skjelsvik, og vi synes da at om kommunen virkelig viser seg så gentil, så bør vi kunne sette arbeidet i gang. Skulde utgravningen komme til å koste mer enn de kr. 5.500.- som ved Dem er skaffet til veie, så hefter altså stadig eieren for beløpet. Så snart jeg hører fra Dem at kommunens garanti er i orden, skriver jeg dette til ham. Jeg skulle ikke tro at utgravningen blir dyrere, men man vet jo aldri.

Som frk. Skjelsvik nevnte for Dem har Gaustad vært tvunget til å ta en nødgravning ved Sarpsborg. Denne har vist seg å bli så stor at han nok må reise direkte derfra til Sunndalen i Møre, hvor han også skal ha en gravning. Han vil derfor neppe kunne være i stand til å ta undersøkelsen på Gran før til høsten. - Jeg vil råde Dem til å sette Dem i direkte forbindelse med ham nå for å høre nærmere om dette. Adressen er: Fredrik Gaustad, De Arkeologiske Utgravninger på Opstadfeltet, Tuneheimen, Sarpsborg.

Riktig mange hilsener

Deres

Wencke Slomann.

Skolem 15/juni 1962.

Kjære frk. Wencke Slomann/

Ytre Sandsvær formannskap innstiller på en kommunal garanti for utgiftene til utgravning av to gravhauger på Gran. Herredstyret har møte fkm. mandag. Ordfører Omholt sier i en telefonsamtale i dag, at det er heilt sikkert, at garantien vil bli vedtatt av herredstyret. *med inntil 4.000 kr.*

Etter dette skriver jeg nå til Gaustad, for å høre når tid han mener han kan komme til Sandsvær.

Med vennlig hilsen/ God sommer/

Kristoffer Skolem,

Kristoffer Skolem

Hvittingfoss.

Skolem 22/oktober 1962.

Førstekonservator frk. Wencke Sloman.

Kjære Wencke Slomann/

Det var som kjent forutsetningen at vi skulle få arkeolog Fredrik Gaustad hit for å foreta utgravningen på Gran. Sist jeg hørte fra ham, nevnte han muligheten av å kunne komme omkring midten av oktober. Men da han ennå ikke har meldt sin ankomst, tror jeg nå det er vågelig å sette igang en gravning ihøst. Vi kan nårsomhelst vente både hardfrost og snø.

Men når det nå sannsynligvis ikke kan bli noe av med gravningen ihøst, tør vi gå ut fra, at vi har første prioritet til våren, helst så tidlig som mulig. Vi ville sette pris på å få løfte om dette fra høyeste hold. Finansieringen skulle jo nå være i orden. Vi kan enda, mellom oss sagt, ha noen kroner på lur, om det skulle knipe. Vi håper Universitetets Oldsaksamling forstår vår situasjon, bygdefolket maser jo på, og tror snart det aldri blir noe av denne gravningen.

Håper du har hatt en god og utbytterik sommer, trass i alt regnet.

Hermed en vennlig hilsen og takk for sist/

Kristoffer Skolem.

Kristoffer Skolem.

Hvittefoss.

31.oktober 1962.

WS/VM.

Herr Kristoffer Skolem,
Hvittingfoss.

Takk for Deres brev av 22.ds.

Jeg har alt for noen tid siden snakket med Gaustad om gravningene på Gran. Vi ble imidlertid enige om at det på denne tid av året var for usikkert med været til å sette i gang arbeidet. Vi kom derfor til at det var best å utsette det hele til våren.

Nå skulle jo gravningen være sikret økonomisk, noe som hindret at arbeidet begynte i vår. Under forutsetning av at det ikke dukker opp liknende nødsarbeider, som det Gaustad måtte ta i Tune, skulle det være gode muligheter for dere.

Angående arbeidshjelp, ville det være en fordel om en kunne få kommunen til å stille 2 - 3 mann ekstra de første 8 - 10 dager av gravningen. Erfaringsmessig er det ved begynnelsen av utgravningen at det er mest nødvendig med arbeidskraft, og gjerne da 6 store, sterke karer som kan ta et tak. Senere skulle det greie seg med mindre arbeidsstokk, en 2 - 3 mann.

Mange hilsener

D e r e s

Wencke Slomann.

P.S.

Har vi sendt Dem kopi av kalkeringene av Hvittingfoss-helleristningsfeltet ? Vennlig hilsen

Elizabeth Skjelsvik.

Ca. 3 m NØ for haug I ble det i 1941 pløyd opp 9 "graver" (ifølge Solli) uten markering over bakken. De lå på rad i NØ-lig retning med ca. $1\frac{1}{2}$ m mellom hver. I den 4. eller 5., regnet fra haug I, ble det ifølge Solli funnet en kleberstensgryte (følgelig, etter finnerens oppfatning, en kvinnegrav), som rommet $3\frac{1}{2}$ - 4 l. Den var meget lys av farge, det ene øret godt synlig. Den smuldret mellom fingrene som grus under forsøk på opptagelse. Etter beskrivelsen av dette kar, med "ører" og at det smuldrer som grus, kan det neppe være tale om et kleberkar, men snarere om en keramikk-krukke. Ifølge finnerens opplysninger var det trekull i alle gravene, derimot ikke brente bein, og i hver grav var det et stort trillebørlass med brente bekkestein. Det er vel mulig at man ikke her har å gjøre med flatmarksgraver, bortsett fra nr. 4 eller 5 som inneholdt karet, men at det f.eks. er koksteinsgroper.

Ca. 3-4 m innover på jordet, V for gravene, ble i fjor funnet 10-15 svartbrente stein.

I Ab. 1896 s. 133 er nevnt 4 hauger på Gran.

Pl. nr. L. 517

Mus. nr.

Fot. F. Coensted 1967

Sted: Ceran, Kønnes, Sandsvar, Busheim

Motiv og periode: Utgravning av gravhauger

Pl. nr.

L. 518

Mus. nr.

Fot.

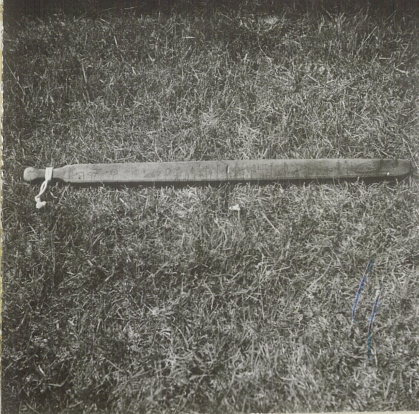
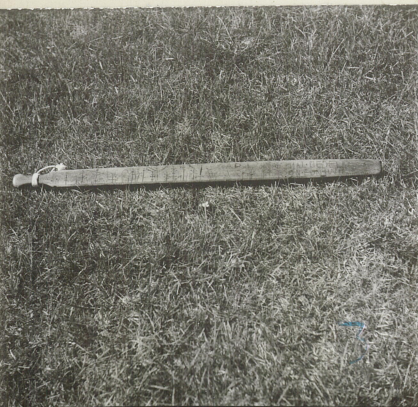
F. Gaustad 1963

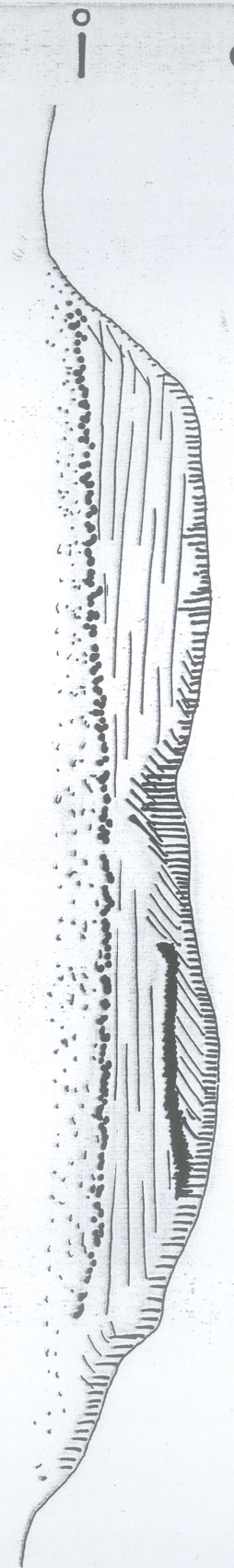
Sted:

Grav Kinnis Sandsvåg Buskerud

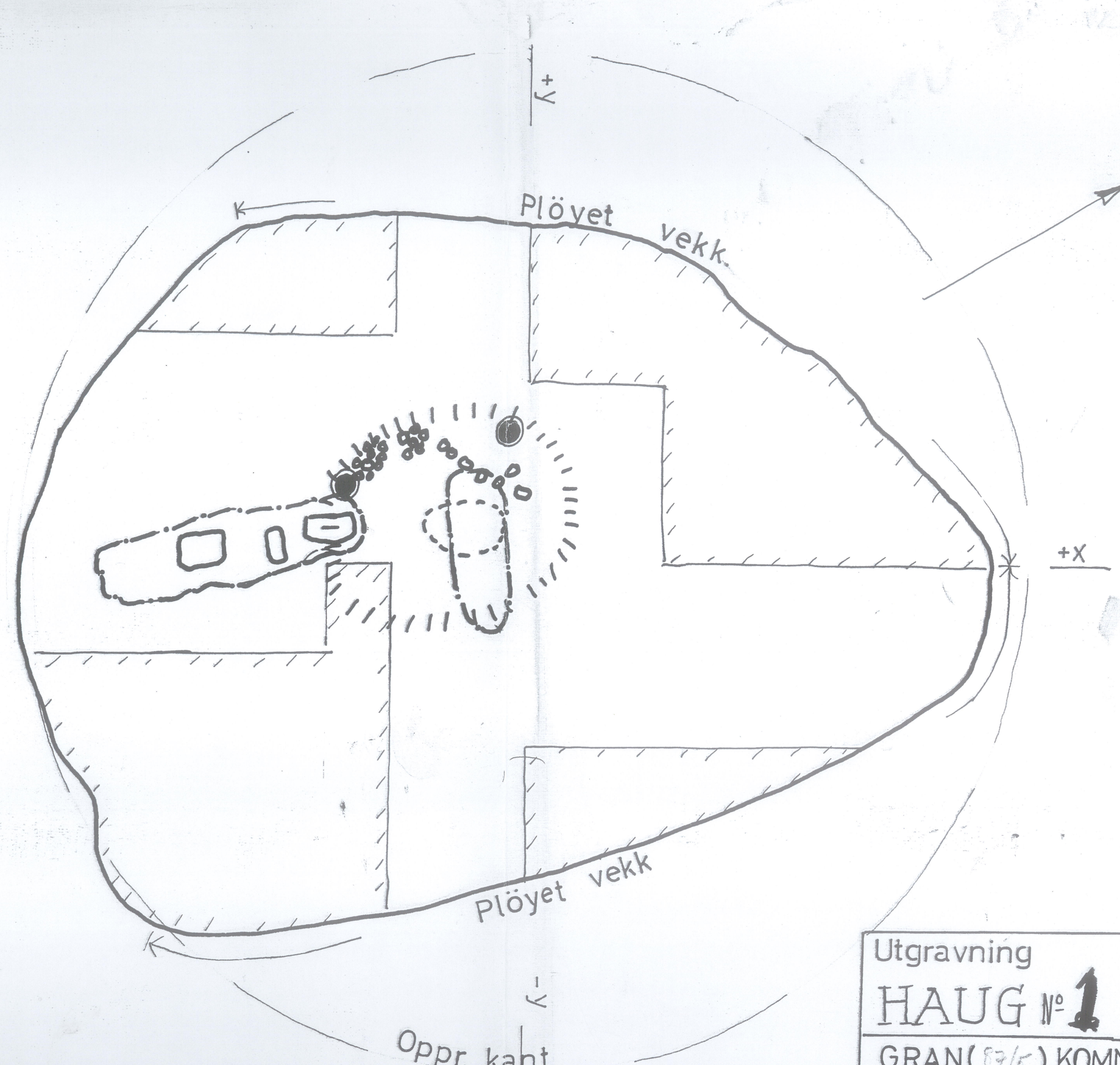
Motiv og periode:

Utgravning av gravhauger

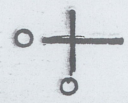
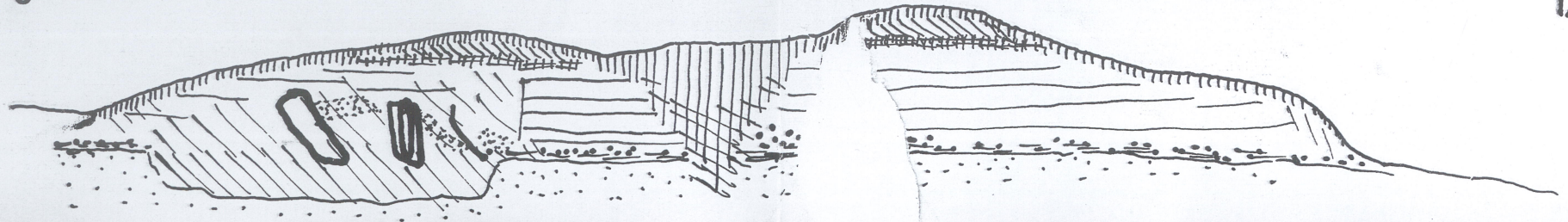
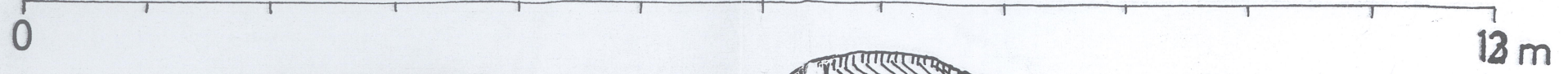
Snitt y-y

- Torv
- Gml, torv
- Brun sand
- Hvitgrå -"-
- Kullblandet -"-
- Aske
- Nedgravning
- Plyndrgrop
- "- bunn
- Stein

Utgravning
HAUG № **1** | Juni 1963 V
 Fr. Gaustad
 GRAN (87/5), KOMNES, SANDSVÆR

Snitt x-x

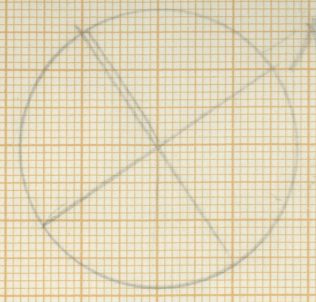

Haug no. 1

2. 11.

7

flodspil

Spore

Konsting

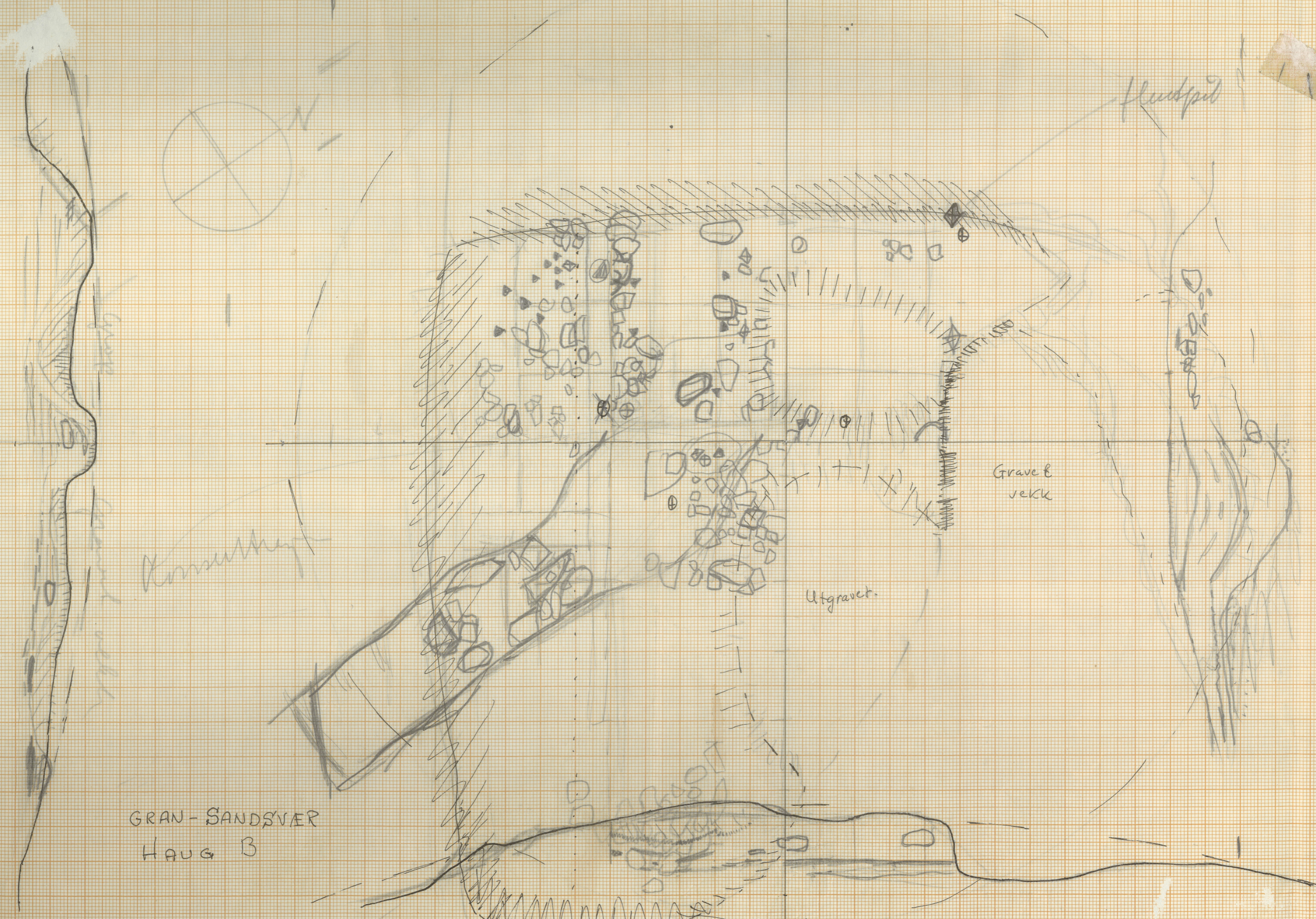
Dispers

Grave & sekke

Utgraver.

GRAN-SANDSVAR
HAUG B

Plyed

8

9

10

11

12

13

14

15

10929

GAD

VAL MEDEL

ON HAI

Reis av:

Anders Solli;

Gran gård, Kommer s. Sandover 1998.

Klipp i klipparkivet